

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Elfde jaargang nr. 6, december 2023**

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Willy De Smedt, Herman
Van Herreweghen, Marc
Muylaert, Jan De Mont,
Bjorn Heymans

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis.
Wie een gedrukte versie wil, kan zich **in december
2023 abonneren** voor de volgende jaargang. **In de
loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte
abonnementsgenoteerd.**

Gezien de drastisch gestegen prijzen van de port- en
drukkosten, zien wij ons verplicht de abonnementsprijs
op te trekken naar € 30-. De digitale versie blijft gratis!
Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleve-
ren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Getrouw aan onze missie
Blz. 4	Terugblik
Blz. 5	Goesting voor geschiedenis
Blz. 7	Bakschieten, stervend erfgoed?
Blz. 10	25 anekdotes
Blz. 11	Stamboombabbel: Johan Verminnen
Blz. 15	Klap van hier
Blz. 16	Pajot van het jaar
Blz. 17	Het antiquariaat
Blz. 17	Een podcast voor Rausa,
Blz. 18	Waar hangt de klepel?
Blz. 18	Niet te missen activiteiten
Blz. 20	Een kerstcadeau

Op de voorpagina:

De Denderbocht in Pamel. Wordt dit mooie uitzicht binnen-
kort ontsierd door een mast van 230m hoog?

Getrouw aan onze missie

"Erfgoed stopt niet aan gemeentegrenzen. Erfgoed Rausa heeft dus ook oog voor het historisch patrimonium van de hele regio." Neen, deze woorden zijn niet van eigen makelij. Ik kopieer ze letter voor letter uit de missie van Erfgoed Rausa. In 2011 neergepend en onderschreven door de oprichters van onze erfgoedvereniging, ging hun historische blik en werkveld van meet af aan breder dan de Roosdaalse gemeentegrenzen!

Een maand geleden, op 1 november, vonden we het absoluut nodig – getrouw aan dit onderdeel van onze missie – actie te ondernemen. We hadden net een zeer gesmaakte Réveil-editie op en rond het Lombeekse kerkhof achter de rug. De noeste werkers van Cultuurraad en Erfgoed Rausa vulden het na stevige transpiratie verloren vocht weer aan in de naburige, drukbezochte herberg.

In een vloek en een zucht wervelde het gesprek in de richting van hét spraakmakende regionale nieuwtje. De voorstellen die buurgemeenten Galmaarden, Gooik en Herne bekend maakten als kandidaat-namen voor hun fusiegemeente, beroerden de gemoeieren danig.

Eén naam in het bijzonder zorgde voor oprechte bezorgdheid: 'Pajottegem'. Een plaatsnaam, eindigend op de uit de Germaanse tijd stammende afleiding –gem, die in de toponymie zoveel betekend als 'het huis van'.

Het 'huis van alle Pajotten', binnenkort het exclusieve voorrecht en terrein van drie gemeenten? Dit had Franciscus-Josephus De Gronckel toch niet voor ogen toen hij het als eerste over zijn 'Payotse' streekgenoten uit Lennik en omgeving had?

Ook al kent het Pajottenland geen officiële grenzen, dat dit gebied meer dan drie gemeenten omvat, is een onbetwistbaar feit. Het claimen van deze streekgebonden naam als fusienaam is volgens ons onaanvaardbaar. Ook buiten die drie gemeenten voelen velen zich 'thuis' in het Pajottenland.

Met Erfgoed Rausa vonden we het onze morele plicht hiertegen bezwaar te uiten! Onze vraag, via brief gericht aan de drie gemeentebesturen, om Pajottegem van de keuzelijst te schrappen, werd razendsnel én breed

opgepikt in de pers. Medestanders, al dan niet gemotiveerd door onze *démarche*, lieten ook van zich horen. Of het zaadje dat we plantten in vruchtbare aarde landde, hopen we snel te weten te komen.

Ondertussen kunnen en durven we alleen maar hopen dat onze erfgoed-activiteiten op een even ruime belangstelling kunnen rekenen. Bovenal wil Erfgoed Rausa zich blijven toeleggen op het *"registreren, archiveren en ontsluiten van alles wat er zich aan immaterieel en materieel erfgoed aandient tussen de boorden van de Dender en de Lombeekvallei op het grondgebied Borchtlombeek, Onze-Lieve-Vrouw Lombeek, Pamel en Strijtem"*. Ja, ook dit staat woordelijk in de Rausa-missie!

Dat we in de Rausa-ploeg steeds nieuwe, ook jonge en zelfs jeugdige, erfgoedliefhebbers mogen verwelkomen, verheugt ons. U leest er trouwens meer over in dit tijdschrift, waarvan u alweer het zesde en laatste nummer van deze jaargang in handen heeft. Net als een handig overzicht van de vele erfgoed-activiteiten die we de komende wintermaanden organiseren. Als eindejaarsgeschenk doen we er zelfs een extra-nummer 'Op den dool' bovenop!

Veel leesplezier!

Bart Caulier

Voorzitter Erfgoed Rausa

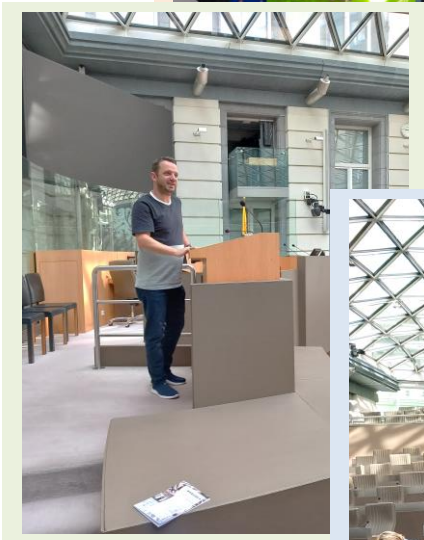
Een idyllische foto van de onlangs overleden sympathieke krantenbesteller Maurice Van Craenenbroeck met zijn scooter op Léberg-berg, het landschap waarvan overwogen wordt de bescherming op te heven...

Wij zouden gerust enkele bladzijden kunnen vullen met een fotografisch verslag van de voorbije activiteiten. Omdat we onze informatieve opdracht echter laten primeren, beperken wij ons tot enkele 'smaakmakers'. Je kan op onze website (www.rausa.be) echter wél terecht voor (veel) meer beeldmateriaal.

Op 'Proef en beleef Roosdaal' (9 september in de Proeftuin) imponeerde Erfgoed Rausa met een druk bezochte stand en konden wij het publiek boeien met een causerie over het Kasteeltje Puttenberg.

Op 30 september leidde Kristof Cooreman ons rond in het Vlaams Parlement en onthulde Viviane Ganseman ons alle geheimen van het Brusselse Couderbergpaleis.

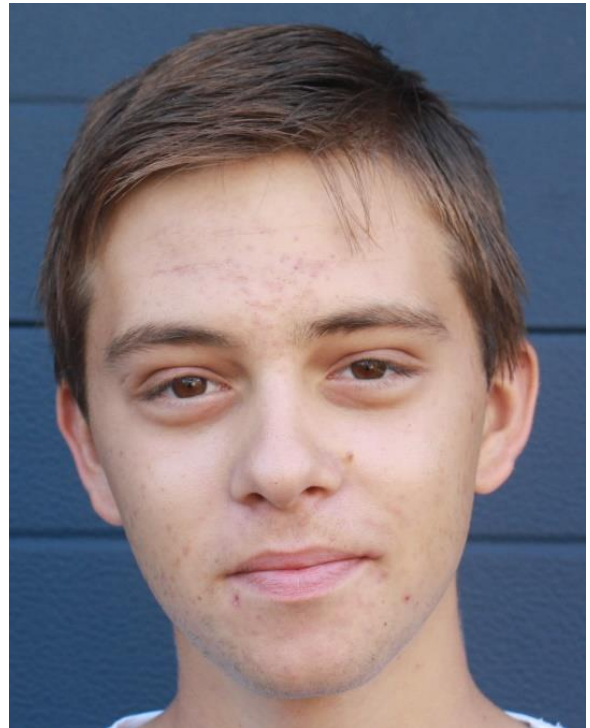
We gingen op Klokkenjacht op 25 september. Meer hierover op blz. 18.

Goesting voor Geschiedenis

Het is een waarheid als een spreekwoordelijke koe: wat we vandaag beleven, is de geschiedenis van morgen. Met wat mensen vandaag op deze aardkloot verrichten, wordt het verleden van morgen geboetseerd. Wij bepalen met zijn allen wat de komende generaties in hun allicht digitale geschiedenisboekjes zullen voorgeschoteld krijgen. 'Wij', daarmee bedoelen we zowel de burgers die elke maand hun zakgeld uit de Brusselse Zuidtoren krijgen toegestuurd, als de overbevraagde dames en heren die rennend en jagend de economie draaiend houden, als de aanstormende jeugd waarbij er ongetwijfeld een aantal ambitieuze gasten te vinden zijn die staan te trappelen om straks de waggelende wereld weer op het juiste spoor te krijgen. Het zou goed zijn mochten die ontluikende talenten tijdig de ruimte krijgen om hun aspiraties te realiseren. Het verwelkomen en aanvaarden van de jongeren wordt dus een opdracht voor alle geledingen van de samenleving. Het verenigingsleven ontsnapt daar niet aan. Laat dat nu precies een sector zijn waarin geklaagd wordt dat er niemand klaar staat om 'de oude krijgers' te vervangen. Zou een deel van de waarheid echter ook niet kunnen zijn dat de zoektocht te laat wordt ingezet, of dat het aanwezige talent niet wordt opgemerkt? Bij Erfgoed Rausa wil men zich daarvoor behoeden.

Tijdens de jongste algemene vergadering mochten we met Bjorn Heymans iemand in het bestuur opnemen die nauwelijks de kaap van de veertig heeft gerond. Voor een erfgoedvereniging piepjong dus. Maar er klopt nóg jonger volk aan de erfgoedpoort. Op onze maandelijkse opendeurdagen en tijdens onze evenementen, kregen we de voorbije maanden regelmatig het bezoek van Milan Penne, een pientere jongeman uit Strijtem. Wanneer we straks het nieuwe jaar instappen, wordt Milan zeventien. Wij vermoeden dat hij als peuter in zijn ouderlijk huis aan de Lostraat in een vat met talenten is gevallen. Of heeft hij zijn wijze inzichten opgedaan in de Sint-Amandusschool van Borchtlombeek? Zijn muzische vaardigheden kon hij botvieren in Het Koetshuis waar hij piano leerde

Milan Penne

spelen bij Riet De Blauwe, Woord en Pöezie volgde bij Kris Vandeweyer en (tot vandaag) Toneel bij Marc Decorte.

"Ik begon mijn humaniora in het IMI. In de richting Moderne Talen- Wiskunde lukte dat aardig, maar ik zag me toch niet de rest van mijn dagen op een bureau bezig met cijfertjes en tabellen.

In het schuurtje thuis was wel wat gereedschap voorhanden. Het leek me alsof het stapeltje hout op mij lag te wachten. Ik ben beginnen knutselen en beleefde daar heel veel plezier aan en ontdekte wat een prachtig materiaal hout toch wel is. Het volgende schooljaar liet ik me inschrijven in Don Bosco Halle voor Houttechnieken."

Milan spreekt met veel geestdrift over het nobele ambacht waarin hij zich sindsdien verdiepte. De technische opleiding staat geenszins zijn artistieke activiteiten in de weg, wel integendeel.

"Als kind was ik al geboeid door geschiedenis, het was een van mijn favoriete vakken. Ik vond het fascinerend te vernemen hoe het leven hier een paar eeuwen geleden verliep.

Ik kom telkens weer onder de indruk wanneer ik op plekken kom die ik kan vergelijken met oude foto's of tekeningen waarop die plekken een eeuw of zo geleden staan afgebeeld. Ook ontdekken hoe de mensen toen leefden en op welke manier het allemaal evolueerde is fascinerend. Het is zeker de plaatselijke geschiedenis die me het meeste boeit. De Grieken en de Romeinen zullen ook wel belangrijk zijn, maar op dit ogenblik is het vooral de periode vanaf de 18de eeuw tot vandaag die me aanspreekt. Uit die periode zijn er immers nog veel zaken overgebleven. Er is bovendien ook nog een band met de mensen die er toen hebben geleefd, zoals bv. op onderstaande foto.

Leden van de Strijtemse familie Servranckx, begin vorige eeuw.

Foto: archief Huberte Lauwaert

Toen ik per toeval via internet het tijdschrift Rausa leerde kennen, was dat voor mij echt een belangrijk moment! Ik ben alle nummers van elke jaargang beginnen lezen en ik werd echt gegrepen door de interessante verhalen uit de plaatselijke geschiedenis. Toen ik daar bijvoorbeeld de artikels van Herman Van Herreweghen over WO2 las, ben ik naar de bunkers gaan kijken en werd ik plots heel direct en tastbaar geconfronteerd met de geschiedenis. Stilaan groeide de goesting om zelf 'iets' te doen met die verhalen. Ik heb bij de toneelgroep van de academie al eens een ballonnetje opgelaten

om een vertelwandeling uit te werken waarbij we langs monumenten of landschappen stappen die sporen dragen van de geschiedenis. De meeste van mijn leeftijdgenoten zijn niet echt geïnteresseerd om dikke boeken te gaan lezen, maar wanneer we hen kunnen in aanraking brengen met tastbare zaken uit ons eigen verleden, dan raken ze wel geboeid. Wanneer je een veld kunt aanwijzen waar hun grootouders de grond hebben bewerkt met primitieve middelen, dan grijpt hen dat veel meer aan dan wanneer je hen een artikel voorschotelt, hoe goed dat dan ook mag geschreven zijn.

Ik beseft dat de meeste van mijn vrienden niet echt storm lopen om regelmatig naar de erfgoedkelder van Rausa te komen.

Mijn vermoeden is dat sommige jonge mensen ook niet zo happig zijn om naar schoolse geschiedenis te luisteren, omdat het verteld wordt door oudere mensen. Ik denk dat ze daardoor een vooroordeel hebben dat wat er gezegd wordt iets is voor wat al lang voorbij is en waar zij niets meer aan hebben. Maar ik geloof er wel in dat, wanneer we een boeiende manier van vertellen vinden, die rekening houdt met hun leefwereld, dat ze dan wél geïnteresseerd zullen zijn. Ik hoop stilletjes dat er dan nog wel enkele jonge mensen 'goesting voor geschiedenis' zullen krijgen en dat sommigen toch de stap zullen zetten.

Het wordt dus mijn opdracht om te zoeken naar onderwerpen die hen kunnen boeien, onverwachte zaken, anekdotes. Zo herinner ik me zelf dat ik zo gefascineerd was toen ik in 'Pamelse Oorlogsprikelen' las dat het eerste slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog in Roosdaal een koe was die gelikt had aan de pas geschilderde heipalen die de soldaten in de grond hadden geklopt. Dat zijn pittige verhalen waar je de jeugd zeker ook kunt in meetrokken.

Wat ook veel doet is beeldmateriaal. Als je geconfronteerd wordt met oude foto's of films van de eigen woonomgeving, dan kun je je verbeelden alsof je in de tijd wordt terug gekatapulteerd, zeker als je daar dan ook mensen van vroeger ziet herleven.

Ik blijf dus moeite doen om mijn vrienden te laten begrijpen wat een plezier ik heb aan het bezig zijn met al die verhalen van vroeger en ik maak er een doel van om te blijven proberen hen toch op een of andere manier op sleeptouw te nemen."

De cafébazen uit vroeger tijden waren niet onder een kloek gebroed! Zij bedachten alle soorten vermaak om de mensen naar hun herberg te lokken. "Hoe meer volk, hoe meer vreugd en hoe meer ... verbruik" lachten ze in hun vuistje "en hoe meer centen in de la" dachten ze erbij.

Vooral het mansvolk was tuk op die herbergspelen. Het leven was, vooral op het platteland, geen lacheding. De boerenstiel en ook de ambachten vergden veel en zwaar handwerk. Het was hard labeur van de prille ochtend tot de late avond, de hele week door.

De zondag was dan ook een welgekomen rustdag die dankbaar benut werd om in spel en vertier de nodige troost te vinden om straks met vernieuwde moed weer aan het werk te gaan..

Na de hoogmis werd er in elke herberg (en ze waren talrijk in elk dorp) duchtig gekaart en gebold, 'op de meet' of 'op den bak' geschoten en naar de vogelpik gemikt. Meestal was de inzet van het spel een pint bier, maar de verliezer dronk mee. Hier en daar werd er wel eens voor grof geld 'getosjt', maar dat gebeurde achter gesloten deuren.

Soms werd gespeeld zonder inzet, zomaar, voor 't plezier. De spelers bestelden dan wel op tijd een rondje zodat de herbergbaas er ook wat aan had.

Vroeger stond er in ieder café van West-Brabant en de Denderstreek 'nen bak'. Tegenwoordig moet je ver gaan zoeken om nog een etablissement te vinden waar er nog op de bak gespeeld wordt. Het ziet er dus naar uit dat dit erfgoedproduct op sterven na dood is. De oorzaken zijn talrijk. Onder andere het geluid van de neerploffende schijven was een hinder voor de overige cafébezoekers. 's Avonds op café gaan had ook steeds minder 'trok' omdat het TV-kastje op de loer lag. Ook de jongeren waren er blijkbaar voor geen barst meer in geïnteresseerd. Het is ooit anders geweest.

Bakschieten, stervend erfgoed?

Vooral na de Tweede Wereldoorlog rezen de bakschietingen als paddenstoelen uit de grond. Ze werden meestal in een of ander café georganiseerd tijdens de winterperiode ten voordele van alle mogelijke sosjeteiten en 'goede werken'. In herbergen werd er gespeeld om 'pensen en sosissen' te winnen, later kwamen er de haringen en de 'panklare haantjes' bij. Zo bezit ik nog een affiche van een bakschieting in Sint-Martens-Lennik.

Sint-Martens-Lennik

Zaterdag 4 maart 2000,
zondag 5 maart 2000
en maandag 6 maart 2000

4de GROTE BAKSCHIETING

t.v.v. B.C. De Stoempers

Prijzen:

Worsten, paté, hanen en brochetten
Elke dag hoogste punt
'in de schaduw van de kerktoren'

Bij Johnny en Sonia

Dorp 43 Sint-Martens-Lennik

Mies: 25 fr.

Soms gebeurde het dat een of andere 'crack' niet mocht deelnemen aan de bakschieting omdat hij te veel prijzen won, zodat sommige bakschieters (die wisten dat de 'kampioen-schietster' van de partij zou zijn) niet kwamen opdagen. Zo heb ik op een affiche ooit gelezen: "J. VdH (de naam stond er volledig uitgeschreven) is uitgesloten". Dat was de enige manier om te voorkomen dat die bewuste bakschietkampioen met de meeste prijzen zou gaan lopen.

Zelf herinner ik mij nog de bakschietingen bij Bolleken (café 'In den nieuwe hemel') op Tomberg en in 'Den Haas' op de Woestijn. Hier ging het bakschieten altijd gepaard met een 'gerrebolling'. Hierover zullen wij het later nog wel eens hebben.

Dikwijls was het de in het café gevestigde spaarkas die de bakschietsing organiseerde. Naast de cafés waren er ook nog de privéhuizen. 'Privéhuys' is ook een eufemisme voor 'bordeel', maar daarover gaat het in dit geval helemaal niet. Het betreft hier wel huizen waar al eens pinten en borrels werden geschonken. Als men in Pamel zei dat er "daar geschonken werd", dan had men het nooit over een café, maar bedoelde men zo'n geval.

Ik herinner me nog uit mijn jeugd dat in het boerderijtje tegenover ons huis, waar toen het gezin Jozef Van der Kelen en Zoë Timmermans (Zowee ooët den Broenkel) woonde op zondagnamiddag 'geschonken' werd. De vaste klanten waren enkele Poelkenaars die na de hoogmis niet rechtstreeks naar moeder de vrouw trokken maar nog een poos in Pamel bleven plakken.

Maar laat ons terugkeren naar de bak en kort omschrijven wat 'bakschietsen' inhoudt. Vóór men kon beginnen moest eerst worden uitgemaakt wie zou 'opgaan'. Daarvoor werden speelkaarten getrokken: een aantal speelkaarten, gelijk aan het aantal spelers, de kleuren evenredig verdeeld, de helft zwart, de helft rood. Het lot bepaalde dus de samenstelling van de ploegen.

Men gooit vanop een bepaalde afstand met platte, ronde koperen schijven naar een houten bak waarin in het midden een gat is geboord dat een paar millimeter groter is dan de schijven. Meestal was de bak gemaakt uit het zachte populierenhout, wat als resultaat had dat na een zekere tijd als het ware een gleuf in het blad van de bak was ontstaan. Zo kon ook de niet-geoefende bakschieter gemakkelijk punten scoren. Voor bakschietsingen werd soms een nieuwe bak gebruikt.

De schijven noemt men 'ijzers', wat erop wijst dat men vroeger waarschijnlijk ijzeren schijven gebruikte. Ook het woord 'stuivers' wordt soms gebruikt (een stuiver is volgens Van Dale een zilveren, nikkelen of bronzen muntstuk, ter waarde van 8 duiten).

Wanneer de speler goed gemikt heeft, valt het gegooide ijzer in het gat en komt terecht in 'de schuif', een smalle lade onder het blad. Elke speler speelt met zes ijzers (of stuivers) en wie het meest aantal schuiven door het gat kon jagen is uiteraard de winnaar.

Rausa jrg.11 nr. 6 Blz. 8

Speelde men met zijn vijven (onpaar dus), dan werd afgesproken dat de twee deelnemers met het minste punten de verliezers waren en dus moesten betalen. De schijf op de bak gooien, leverde één punt op, in het gat was drie punten waard. Vooraf werd ook bepaald hoeveel punten 'uit' was (men speelde bijvoorbeeld tot 200 punten).

Op deze foto zien we Gerard Van Herreweghen met een zwierige stijl de penning deponeren in de schietbak van café 'Bij den Bruinen'

Iemand van de schieters nam het op zich om de punten te noteren op een lei, een bord, een bierviltje of met een stuk krijt op het tafeltje waarop de bak stond.

De interessantste manier van bakschieten was twee tegen twee. Bij drie tegen drie duurde het te lang voor je bij het spel werd betrokken.

De eerste ploeg gaat op, de punten van de twee (of drie) spelers worden samengeteld en opgeschreven. Al waren er plaatsen (zoals bijvoorbeeld café 'Den Tap' in Lombeek waar men de punten van elke speler noteerde omdat men daardoor een betere controle had. Er waren immer ongelovige Thomassen die de samentelling van de punten niet vertrouwden.

Af en toe moest er 'gebarreerd' worden. Een barrage is een extra-wedstrijd tussen deelnemers die met een gelijk aantal punten zijn geëindigd om tot aanwijzing van de winnaar te kunnen komen.

Er bestaat ook een echt bakschietersjargon: bijvoorbeeld, wie 'den bak afschoot' was altijd gewonnen, soms kon iemand 'indraaien', 'ieder voor zijn kèst (korst) spelen en van een 'krak' zei men 'dat hij op den bak sliep'.

Poëtisch besluit

Wie van de lessen Nederlands in de hogere cyclus van de humaniora nog onthouden heeft dat een ballade "een somber getint episch-lyrisch gedicht" is met een tragisch einde en zich nog enkele voorbeelden herinnert zoals 'Heer Halewijn', 'het waren twee koningskinderen' enzovoort, zal na de lezing van het gedicht hiernaast zeggen: "Er klopt hier iets niet, dat is toch geen ballade want er zit geen verhaal in en de laatste strofe lijkt op een 'envoi' (dat was oorspronkelijk de strofe waarin de dichter zich zich tot de 'prince' of de beschermheer van de rederijkerskamer richt en daarbij is de laatste regel van het envoi identiek. Het moet dus wel een 'refrein' zijn. En toch is de titel 'Ballade van de Bak'.

Je mag echter het volgende niet vergeten: sedert lang heeft de term 'ballade' een dubbelzinnige betekenis aangenomen en bedoelt men er vaak twee geheel verschillende poëtische genres mee. Ten eerste: de eigentijdse ballade.

Dit is een dikwijls dramatisch bewogen verhalend gedicht in een eenvoudige strofenform geschreven, waarin de figuur van de bijna altijd anonieme dichter geheel op de achtergrond blijft. Ten tweede de 'Franse ballade', te onzent vroeger (in de tijd van de rederijkers, 15de en 16de eeuw) 'refreinen' getiteld.

Ballade van de bak

**Omwille van het groot gemak
waarmee een rijmpje wordt gevonden
op alles wat met pak en zak
en klak in dichtvorm wordt verbonden,
wil ik, voor ik word doorgezonden
naar 't onderaardse zodendak
in eer en deugd en onomwonden
de lof verkonden van den bak,**

**Zoek vreugd niet langs de zodiak,
maar ga eens zien d' avondstonden
als mannen van 't bakschietersvak
naar de stamkroegen zijn uitgezonden,
dan is daar dra elk verdriet verzwonden
dat als een zwaard je hart doorstak,
dan leer j' in 't vierkant en in 't ronde
de lof verkonden van de bak,**

**Wanneer de penning met een smak
het gat ingaat, dan ware 't zonde
zo niet een luid gejuich uitbrak,
want daartoe zijn er alle gronden:
een zieke wordt dan een gezonde,
giet enkele geuzen in zijn frak
en gaat, nu zijn gestelpt zijn wonden,
de lof verkonden van de bak,**

**Princesse, laten wij bij monde
van 't gat zelf en op 't hoogste vlak
in deugd en deftigheid verkonden
de lof en glorie van de bak.**

Bert Decorte

Een refrein was meestal een bespiegelend gedicht met een ingewikkelde strofenbouw, dikwijls zeer kunstig en zelfs gekunsteld van taal en rijm.

Dat zal Bert Decorte ook wel geweten hebben want hij heeft dat genre druk beoefend. Misschien heeft er toch nog iets anders meegespeeld. Vergelijk eens de titel 'Ballade van de bak' met 'Refrein van de bak' en je hoort het verschil. Dankzij de mooie klankvolle alliteratie vloeit de eerste titel, de tweede wringt in de mond.

De inhoud hoeft geen commentaar. Voortgaande op de 'stok' van het slechts twee rijmen tellende gedicht, zouden we het ook een 'ode' of een 'lofdicht' kunnen noemen.

Toen we in februari van het jaar 2000 de eerste lijnen van dit artikel hebbe geschreven, waren er in Pamel nog negen cafés. Had Bobbejaan Schoepen nog geleefd, dan zou hij het refrein van zijn beroemde lied

waarschijnlijk veranderd hebben: "Dat is nog niet zo erg als een café zonder ...bak'. Als oud-bakschieter zou ik om te eindigen de eerste vier verzen willen citeren van één van meest gekende gedichten van Guido Gezelle:

*'k Heb menig, menig uur
bij u gesleten en genoten
en nooit heeft een uur met u
me een enklen stond verdrotten.*

Het had kunnen komen uit 'Dien avond en die Røeze ... schietbak'. Ik weet het, het citeren van deze verzen in verband met het bakschieten is bijna heiligschennis, maar ik hoop dat Guido Gezelle het me niet kwalijk zal nemen.

Herman Van Herreweghen

Geraadpleegd: 'Volksspelen te Asse', Frans Goossens.

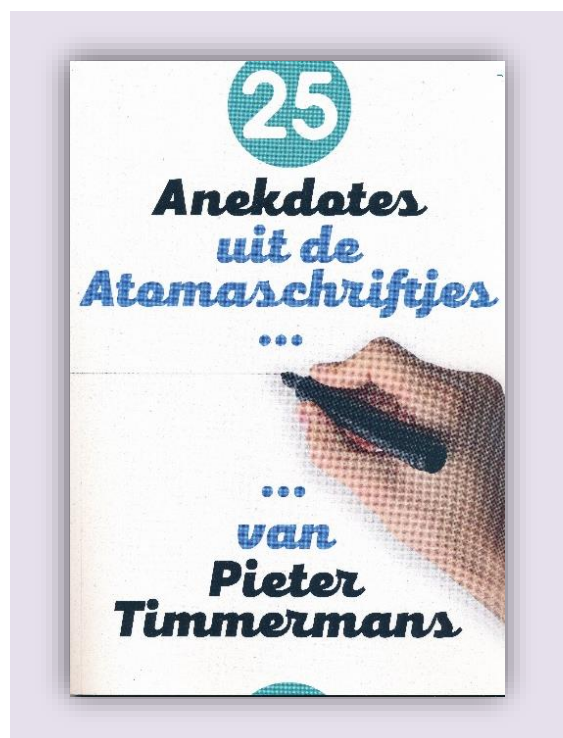
Vijfentwintig Anekdoten uit de Atomaschriftjes

De Rausa-auteurs hebben in 2023 aardig wat bladzijden vol gepend. Maar er waren ook andere Roosdaalse auteurs druk in de weer. Onlangs verraste onze eminente dorpsgenoot **Pieter Timmermans** ons met een knappe publicatie. In 25 anekdoten verzamelde de CEO van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) een bundel boeiende ervaringen. Het blijkt een goede gewoonte van Pieter te zijn om tijdens belangrijke vergaderingen of gebeurtenissen een beschouwende tekst te noteren in een atomaschriftje. Deze vlot geschreven 'stukjes' laten ons als het ware een aantal 'grote momenten' mee beleven. Zo krijgen belangwekkende gebeurtenissen uit onze hedendaagse geschiedenis plots een veel menselijker kleur.

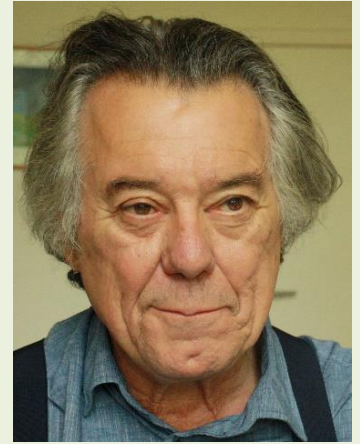
Het boek is niet verkrijgbaar in de handel, maar Pieter heeft een boon voor Rausa en hij verdeelt met plezier tien exemplaren onder onze lezers.

Als je bij de eerste tien bent die op woensdag 6 december vanaf 9 uur mailen naar rausa@skynet.be, dan komt er eerstdaags een exemplaar naar je toe! De eerste tien op de lijst krijgen dus een Sinterklaascadeau! Vermeld wel het adres waar we het presentje mogen bezorgen.

Stamboombabbel: Johan Verminnen

De genealogen van Erfgoed Rausa zorgen telkens opnieuw voor een boeiende familiegeschiedenis. In Rausa 6 is Willy De Smedt de vorser van dienst. Hij klom in de stamboom van Johan Verminnen, een van onze bekendste chansonniers. Waarom deze zanger, die doorgaans als 'Brusselaar' wordt bestempeld, in het tijdschrift van het Roosdaals erfgoed in de focus wordt genomen, is nogal duidelijk: Johans moeder, Elisabeth Braeckmans is geboren en getogen op Ledeberg. In 2004 schreef Johan de ontroerende bundel 'Prinses van het Pajottenland', waarin hij niet enkel zijn moeder portretteert, maar ook Pamel en het Pajottenland beschrijft zoals hij het zich uit zijn jeugd herinnert. Wij vroegen ons af of de nu 72-jarige muzikant ook vandaag nog een binding heeft met het dorp van zijn moeder.

"Kom maar eens langs!" was het vriendelijke antwoord op ons verzoek om samen eens te grasduinen in haast een kwarteeuw geschiedenis. Het werd een gemoedelijke babbel waarin herinneringen werden opgehaald aan een gevuld muzikantenleven, maar ook aan het grootouderlijke huis, de gezellige buurt en de warme sfeer op onvergetelijke bijeenkomsten met de uitgebreide familie van 'Remieken de klieëmouker'.

"Mijn moeder komt uit een groot gezin. Mijn grootvader, Remy Braeckmans, was kleermaker en woonde op de top van de Puttenberg in een klein huisje, waarvan de dorpel wat lager lag dan de straat.

Mijn peter, de broer van Remy, was een huisschilder in Kattem, overigens heeft zijn zoon Roger het vak nadien ook zijn hele leven beoefend.

Toen ik jong was, werd de familieband sterk onderhouden. Het hoogtepunt van het jaar was Kerstmis. Dan kwam de hele familie samen op Ledeberg. Voor ons was dat een hele expeditie.

Wij woonden toen in Wemmel en moesten drie trams nemen: de Wemmel en de Moortebek, op Scheut overstappen om zo met 'Den Nienof' naar de Belle Alliance te sporen.

Dan volgde nog een tocht van dik twee kilometer door de (meestal) ijzige kou. Met ons hele gezin, vader, moeder en vijf kinderen, geladen met al onze pakken en zakken, kwamen we na een tijd met blozende wangen aan bij meter en peter Pamel.

We logeerden daar een drietal dagen op zolder op stromatrasen. Op kerstdag kwamen dan ook alle andere leden van de familie meevieren. Dat was een geweldig feest voor ons. Toen het huis te klein geworden was om de uitbreidende familie te ontvangen, werd de parochiezaal (De Kluis) gehuurd. Het gebeurde dan regelmatig dat mijn nonkels plezante sketches opvoerden. De herinnering daaraan zit diep in mijn geheugen gegrift.

Tegenover mijn grootvader stond een huis en daarnaast liep een klein baantje naar de kapel van Ledeberg. Wij gingen op het pad naast het pleintje aan de kapel ook altijd kijken naar het prachtige uitzicht op de vallei waar Pamel lag en waar je ook Ninove kon zien liggen.

Het gebeurde ook wel dat ik voor enkele dagen op vakantie mocht komen en dat ik het gewone dagelijkse leven ten huize Braeckmans mee beleefde.

Mijn grootvader begon zijn dag met een jenever en eindigde er ook mee. Het was bij hem en bij meter Maria een beetje de 'zoeten inval'.

Het gezin Braeckmans. (Elisabeth omcirkeld),
foto: archief Johan Verminnen

Vele buren kwamen naar de woonkamer waar grootvader in kleermakerszit zat te naaien en ik luisterde naar de verhalen in die toch wel merkwaardige taal. Die taal die mijn moeder ook spontaan hanteerde wanneer ze met iemand van Pamel in contact kwam. Die taal zong echt in mijn hoofd."

Johan vertelt over de verhalen die tijdens zo'n avonden naar boven kwamen over allerlei opmerkelijke figuren uit de buurt en uiteraard kwam ook de Dikke van Pamel ter sprake. Johan weet ook dat er boekjes over de Dikke werden geschreven en hij bracht een element aan dat we zelf nog niet kenden. Zo zou kunstenaar Adrienne Marievoet illustraties hebben getekend voor een van die uitgaven.

Moeder Elisabeth en zoon Johan.
Foto: archief Johan Verminnen

"Adrienne was mijn moeder haar beste vriendin. Het was een vriendschap die een beetje op een merkwaardige manier tot stand kwam. Zoals zoveel meisjes 'van den buiten' vanuit Ledeberg naar Brussel trokken om daar te 'gaan dienen', moest ook mijn moeder op haar veertiende vertrekken naar de hoofdstad. Zij had wel het geluk dat zij terecht kwam bij de welgestelde maar toch empathische familie Marievoet. Ondanks het verschil in afkomst, klikte het goed tussen Adrienne, de dochter des huizes, en mijn moeder. Het werd een vriendschap die een leven lang zou duren maar die toch tragisch eindigde."

Terwijl Johan meeslepend, rustig, met zijn sonore stem zijn verhaal doet, voel ik me een bevoorrechte getuige, alsof ik helemaal op de eerste rij in een knus theater een monoloog mag bijwonen. Ik hoor het verhaal van Elisabeth Braeckmans die gelaten haar droom om ooit te kunnen studeren opzijzet en plichtsbewust haar taak vervult. Het is een verhaal van toewijding en dienstbaarheid van het vlijtige dienstmeisje dat trouw de regelmatige verplaatsingen van de stigtige Brusselse woning naar het landhuis in Wemmel meemaakt. In dat buitenverblijf van de voorstad leerde ze op een mooie dag Jan Verminnen kennen. De handige mechanici viel voor de charme van de Pajotse schone en de rest van het verhaal laat zich raden. Jaren later zaten ze 'met zeven aan de tafel' zoals Johan het sfeervol in een lied zal beschrijven. Maar voor het zover was, zou er eerst nog veel water stromen door Zenne en Dender en zouden nog heel wat lange tochten met de tram worden gemaakt of ... met de Daf!

"Mijn vader was mechanicien en werkte voor het automerk 'Daf'. Toen hij zich op een bepaald moment toch de aanschaf kon permitteren van een gifgroene 'Daf Vario-matic', konden we al eens meer de verplaatsing naar het dorp op de heuvel maken. Ik vind het trouwens nog altijd een mooie streek, ondanks de oprukkende lintbebouwing zijn er nog heel wat authentieke plekjes bewaard gebleven. Maar bij mij zijn het toch die glooiende aardbeivelden die in mijn geheugen blijven hangen. Want ook bij Remieken werden uiteraard aardbeien gekweekt. Die werden dan aan de 'Belle' afgeleverd om vandaar met de tram naar Brussel te worden gevoerd."

Wanneer we bij meter en peter Pamel op bezoek waren, gingen we ook regelmatig eens naar Okegem, want daar woonden ook verwanten. Mijn grootmoeder was immers de dochter van een kleermaker uit Okegem, zij was eigenlijk handschoenmaakster, maar werd na haar huwelijk ingeschakeld in de kleermakerij. Ik herinner me dat ook die Okegemse familie een warme gemeenschap was. Een andere plek waar we vaak over de vloer kwamen was in Kattem bij nonkel Maurice over de vloer. Dat was de dikke kameraad van mijn vader. Ondanks het feit dat zij tijdens de oorlog ideologisch heel ver van mekaar stonden, was er een diepe vriendschap. Vandaar ook dat, toen ik geboren ben (ik ben de jongste uit van vijf kinderen) Maurice gekozen om peter te zijn van mij. Wanneer er bij ons thuis moest geschilderd worden, kwam Maurice vanuit het verre Kattem naar Wemmel om daar samen met mijn vader het huis te schilderen. Die vriendschap heeft mij doen begrijpen dat begrip opbrengen voor mekaars mening belangrijker is dan (ver)oordelen.

Ik vond dat vanwege mijn vader ook een heel fijne houding. Ik heb hem dat tijdens zijn leven spijtig genoeg nooit kunnen zeggen. Zo gaat dat soms wel tussen vaders en zonen.

Van mijn vader moesten we studeren, we moesten 'iemand worden'. Ik heb hem daarin een beetje ontgoocheld. Hij heeft het begin van mijn succes nog wel meegeemaakt. Hij liet mij altijd doorschemeren dat ik toch beter een deftig beroep had gekozen, maar later vernam ik dat hij in café toch wel kon pronken met zijn zoon."

Ik verneem nog hoe Johan bij zijn Wemmelse Chiroleider de eerste gitaarakkoorden leerde spelen, hoe hij vervolgens met enkele vrienden een groepje uit de grond stampte en protestliederen à la Dylan begon te maken. Af en toe mochten ze op bruiloften en andere festiviteiten optreden. In 1969 had een vriend hem ingeschreven voor de 'Ontdek de ster-wedstrijd'. Begeleid door twee bussen Wemmelse vrienden reden ze naar een grote zaal in Antwerpen. Men kan zich voorstellen wat een ambiance er moet geweest zijn toen Johan de wedstrijd won en de prijs hem werd uitgereikt door Toon Hermans, op dat ogenblik zowat de god van het Nederlandstalig cabaret.

Het ging voor de zeventienjarige Verminnen toen allemaal heel snel.

De onvolprezen radioproducer Guido Cassiman nam Johan op in zijn Troubadours-avonden en via Will Tura kwam hij in contact met de legendarische platenbaas Jean Kluger. Een eerste plaatopname was het logische gevolg. De trein was voorgoed vertrokken. Johan wist zich te omringen met formidabele muzikanten (Raymond Van het Groenewoud, Tars Lootens, Koen De Bruyne e.a.) en de muzen fluisterden hem prachtige teksten en melodieën in het oor. Johan Verminnen werd en is nog steeds een boegbeeld van het Nederlandstalige lied. De tijd heeft echter niet stil gestaan.

"De familie dunt uit. Ooit was het met zeven aan de tafel... nu rest alleen nog mijn broer Paul, maar die woont in Duitsland. De traditie van de kerstavonden op Ledeberg is nog slechts een herinnering.

Tja, Pamel, als ik soms in de buurt kwam optreden, dan reed ik wel eens langs het huis van mijn moeder. Dan was het alsof ik haar weer hoorde vertellen over haar jeugd."

Wanneer ik even later de met populieren omzoomde weg insla en langs de vlakke weiden van Gansbeke de terugtocht aanvat, klinkt de melancholie van deze laatste woorden pas goed tot me door. Plots moet ik denken aan het optreden dat Johan precies een halve eeuw geleden bracht in de Kluis. Op het podium van bijeen geschoven tafels vergastte hij het afgeladen volle parochiezaaltje op een avond met meeslepende liedjes. Één ervan is me bijzonder bij gebleven. Het was een lied dat Johan schreef toen grootvader Remy op een ijzige dag in 1972 op het kerkhof aan de Dender ten grave werd gedragen. De laatste zin "beter dat je hier dan ginder binnengaat" kan enkel begrepen worden door wie het cafeetje van de familie Valckeniers gekend heeft dat vroeger aan de ingang van het oude Pamelse kerkhof stond. Boven de deur van het café prijkte de zin: "Beter hier dan ginder".

Een artiest als Johan Verminnen heeft niet meer nodig dan zo'n gegeven om er een sterk nummer mee te maken...

WE

In de vriezerige morgen,
 een troepje mensen in de kou,
 die voor devotie zorgen,
 wachtend voor het huis van rouw.

Tot de dragers binnenkomen
 met de eikenhouten kist,
 de dood is hier voorbij geslopen,
 voor eeuwig wordt de mens vermist.

Nu kan de plechtige stoet zich vormen
 naar het huis van zegen en gebed.
 In de grond wachten de wormen,
 hun mooiste tafel wordt gedekt.
 De holle woorden van de priester,
 getooid in middeleeuws gewaad,
 naar oud gebruik, volgens de rite,
 klinken te luid, net als de schaal.

En daarna de laatste schreden
 naar de doodlopende straat,
 voorbij het huis, er staat te lezen:
 “Beter dat je hier dan ginder binnengaat”.

Tot slot nog het opzoekwerk van **Willy De Smedt**. Wij beperken ons tot de patriarchale opvolging van de familie Braeckmans. Misschien wil er in Wemmel hetzelfde doen voor de stam Verminnen?

Mattheus Braeckmans
 (1778-1857) in 1803 gehuwd met
Suzanna Catharina Van Schelvergem
 (1780-1855)

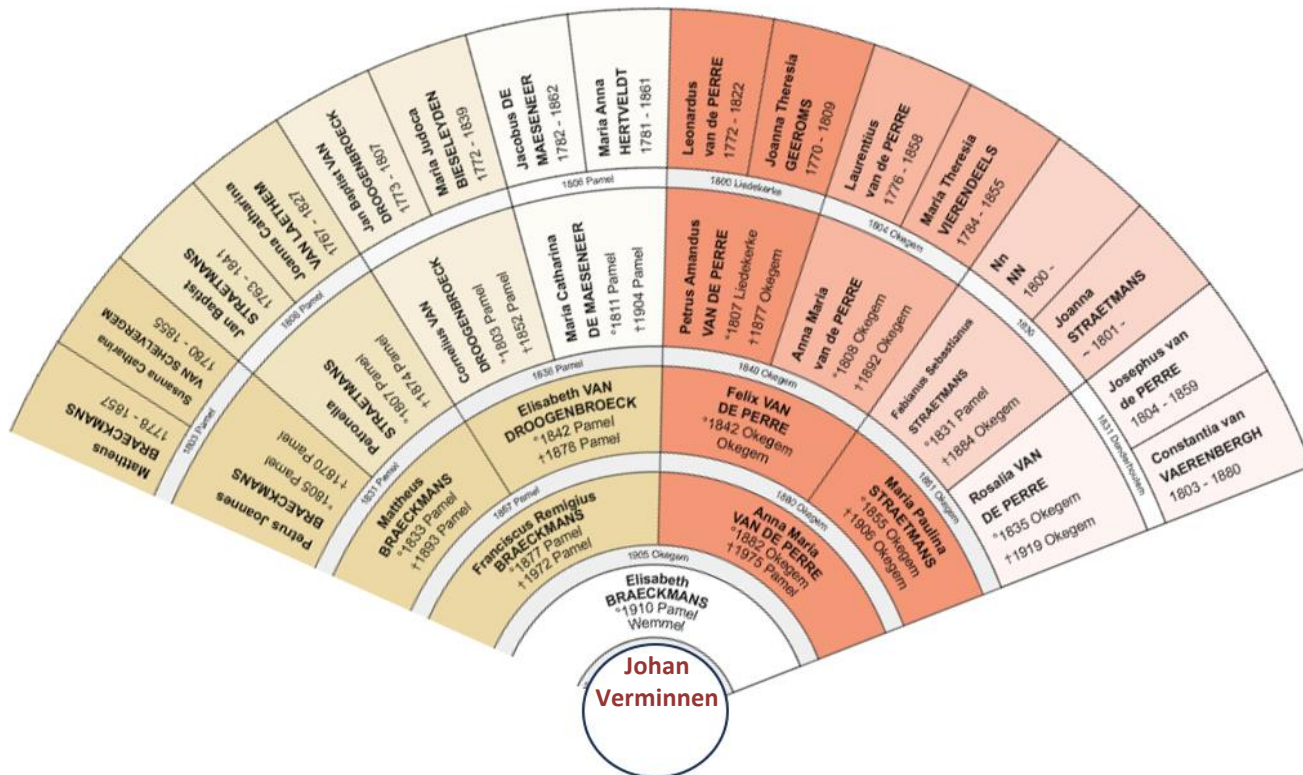
Petrus Joannes Braeckmans
 (1805-1870) in 1831 gehuwd met
Petronella Straetmans (1807-1874)

Mattheus Braeckmans
 (1833-1893), in 1867 gehuwd met
Elisabeth Van Droogenbroeck (1842-1878)

Franciscus Remigius Braeckmans
 (1877-1972), in 1905 gehuwd met
Anna Maria Van de Perre (1882-1975)

Elisabeth Braeckmans
 (1910-2012) in 1936 gehuwd met
Jan Verminnen (1910-1972)

Johan Verminnen (1951).

Bronnen:

Interview met Johan op 8 augustus 2023 in Hansbeke. Geraadpleegde werken: Prinses van het Pajottenland, (uitgeverij Van Halewyck, 2004), Zingen tot morgenvroeg, (uitgeverij Hint-Bo Decramer, 1994), Heemkring Okegem (Patrick Praet, 2007)

Klap van hier: bè menieër dokter op veziet

In de wachtkamer van dokter Spuyt zitten Paula en Gust van Fong van Lemmes kun beurt af te wachten. De dokter komt de wachtkamer binnen.

Dokter: Aha wie we daar hebben: Paula en Gust.

Paula en Gust: Dag menieër 'n dokter.

Dokter: En met wat kan ik u helpen?

Paula: Oh menieër 'n dokter, 't ès ouè-gelèk vee onze Gist. E zitj in zèn dermen. E eit zoeë ne afgangk de leste daugen. E eit van de merget al vier of vouèf kieë moetr'n afgaun. Ik paas datn'n op ieën weik al vouèf kilo kwouèt ès.

Dokter: die vijf kilo kunnen geen kwaad, aan zijn buikje te zien.

Paula: Ik paas da g'em ne kieë goed zitj moetr'n vazjnteern. Want da's ni te doen. E zitj op 't vertrek of è ès onderweigen. E eit dozjist in de wachtaul oeëk nog op aë pot moeten gaun. En 'k tèr a verzekern'n, ge zètj et geweetr'n emmen as'n'n geweest eit.

Dokter: Kom, Gust, maak uw bovenlichaam eens vrij.

Paula: Oeërt zèn dermen ne kieë rosjken. 't Is pecies of da ge in 't wauter zitj te broebel'n'n.

Dokter: We gaan even luisteren... en hoe is je stoelgang Gust?

Paula: Oh menieër 'n dokter, dat is gieenen stoelgang, da's pecies wauter! Da komt do mee een sjars ooët ooëtgespootn'n! Do mee kindje een ooës dat in brand staut derekt bloesjken.

Dokter: Niet overdrijven hé Paula! Gust heeft gewoon diarree.

Gust: En oe zou da kommen, menieër 'n dokter? Ik eet en ik drink wa dad ons Paula mè geeft.

Paula: Wiljde maskien zeggen da'k a vergifteg em?

Dokter: Wees gerust Paula. Gust is een taaie, zo maken ze er niet veel meer! Hij

moet veel vocht drinken, twee à drie liter per dag om uitdroging te voorkomen.

Paula: Veel drinken, è kan toch nie ne gieelen dag bie drinken! E gaut zoeë zat zijn as e kanong!

Dokter: Drinken wil zeggen: water drinken!

Gust: Wauter? Ik kan gerest wachtn'n tot da z'er bie emmen va gemokt.

Paula: Gist! Wauter, of moet 'n dokter no a oeërn'n oeëk ne kieë zien?

Gust: Moe je mè oeëk gieënen straffen antibiotika geven? Tein zal't rap gedaun zijn!

Dokter: Geduld, Gust. Ik zal je iets voorschrijven om de verstoorde darmflora te herstellen.

Gust: Mènnen flora? 'k Em toch gieën bloemmekes in mènnen booëk.

Paula: Gist, doetj ni onnoeëzel!

Dokter: Het is niets, Paula, we kennen Gust! Ik zal je ook nog iets voorschrijven en als de kolieken over een paar dagen nog niet over zijn kan je dat innemen. Maar alleen bij nood want anders blijft het virus langer aanwezig in je darmen doordat je de darmperistaltiek vertraagt.

Paula: Amai, gouè kintj da goed ooëtleggen zè! Onze Gist zitj mee 'n afgangk en gouè legt da ie zoeë goed ooët.

Gust: Denne mensj eit dovee gelieërd zè! Op d'ineversetouèd tein nog!

Paula: Allei, een bétjn'n posjense en onze Gist is weer den ouën!

Dokter: Daar mag je zeker van zijn. Kan ik u nog met iets helpen?

Dokter: Jazeker. Maak je bovenlichaam eens vrij.

Paula duwt haar kleed onder haar kin naar beneden, zodat toch wel ... 10 cm van haar bovenlichaam ontbloot wordt.

Dokter: Ja maar, Paula, zo kan ik je niet onderzoeken.

Gust: Allei Paula, wa doe je na. Oe kan 'n dokter a zoeë overlestern'n. Ge moetj a klieëd en aë setjein ooëtdoen. Ge moetj gieëne skrik emmen, nen dokter is da gewoeën van een vra in eeën bloetn'n te zien. En do bouè ge meegt gezien zijn!

Paula: Gist astablieft! Aaft a maniern'n.

Dokter: Gust is toch om een grap niet verlegen, hé Paula... Ik hoor niets alarmerends hoor, ik zal je een siroop voorschrijven zodat je minder last hebt van je verkoudheid.

Gust: Allei verooët, we zèn weer goed vee een poeës. Assemen blijven ausemen, blijven we leven! Nog zjist betauln moeten we zeker doen?

Dokter: Zoals we gezegd hebben dan. En tot ziens.

Gust: Gelèk dammen gezeit emmen... Wat eit'n gezeit?

Paula: Da ge a manier'n moetj aven!

Marc Muylaert

Pajot van het jaar

Een tijd geleden verenigden een aantal producenten van streekproducten en ondernemers binnen de Horeca van het Pajottenland zich onder de koepel 'Ambassadeurs van het Pajottenland'. Zij voeren de promotie van het Pajottenland hoog in hun vaandel. Een van hun actiepunten is de jaarlijkse uitreiking van de titel '**Pajot van het jaar**'. Dat deze erkenning in 2023 werd uitgereikt aan **Jos Huwaert**, mag niemand verbazen (overigens haalde hij het bij de jury vóór ... Remco Evenepoel).

Jos woont in de Poelkebeekstraat in Pamel, op een steenworp van het Provinciaal Plattelandscentrum Peerenbosch, de plek waar hij vele jaren actief was als de motor van 'Pajottenland Plus'. Met zijn originele acties om streekproducten en culturele evenementen met elkaar te combineren, zorgde hij ervoor dat het Pajottenland als regio nog meer uitstraling kreeg. Overigens was Jos in 2011 een van de medeoprichters van Erfgoed Rausa. Ook van ons krijgt hij dus een heel grote pluim voor zijn zeer gewaardeerd pionierswerk!

Het antiquariaat: een varkentje voor de dorst

Wie had er vroeger als kind geen spaarvarken? Kinderen werden al van jongs af aangemoedigd te sparen want 'jong geleerd is oud gedaan'. Maar ooit al eens afgevraagd waar de naam vandaan komt? Nee? Wel, hier gaan we. Een spaarvarken is eigenlijk een spaarpot. Een pot om iets in te sparen, om dus op te potten want oppotten is een oud Nederlands woord voor sparen of opzij leggen.

Archeologen vonden in Turkije een in klei gebakken potje met een gleuf in, de eerste spaarpot, daterend uit de tijd van Alexander de Grote (4de eeuw v.Chr.). De gleuf moest beletten dat wat er in opgepot werd er te gemakkelijk kon worden uitgehaald. Uit de Romeinse tijd dateren dan weer de spaarpotten in de vorm van een tempeltje. Maar nog steeds met een gleuf in. De enige manier om de gevulde spaarpot aan te spreken was ofwel de inhoud er uit peuteren of hem gewoonweg kapot slaan.

Maar waarom noemen we de spaarpot dan spaarvarken? Wel, taalkundigen zijn het er bijna unaniem over eens dat het als volgt is gegaan en kijken hiervoor naar Groot-Brittannië. In het middeleeuwse Engels heette klei 'pygg'. Het kleien potje waarin munten werden bewaard of opgepot, werd al gauw 'pygg bank' genoemd. Door de eeuwen heen vergaten mensen de oorspronkelijke betekenis van pygg, maar maakten ze er 'piggy

bank' van, piggy, zijnde een varkentje, vandaar 'spaarvarken'. In de Nederlanden werd deze benaming al gauw letterlijk overgenomen. Oudnederlands en Oudengels waren immers nauw verwante talen. In de eeuwen daarna kreeg hetzelfde potje steeds meer het uiterlijk van een varken, met ogen, poten en een staartje. En dat was eigenlijk heel toepasselijk op het toenmalige leven. Want wie vroeger een varken in de stallen liggen had (zowel in de stad als op het platteland), was een vermogend man. Het vetgemest (opgespaard) varken werd in de slachtmaand (november) geslacht en het meeste vlees ingepekelde of gerookt. Mits wat voorzichtig te zijn kon het hele gezin er de lange winter mee doorkomen want letterlijk alles van het varken werd opgegeten of gebruikt. Mettertijd werd het varken het symbool voor spaarzaamheid.

Willy De Smedt

Een Podcast voor Rausa?

Ook een erfgoedvereniging drijft mee op de golven van de technische evoluties. Op de jongste algemene vergadering van Erfgoed Rausa lanceerde Bjorn Heymans daarom het idee om een 'Rausa-podcast' te maken.

Het is de bedoeling om vijfmaal per jaar een uitzending te maken waarin boeiende vertellers de luisteraar onderhouden met uiteenlopende streekgebonden onderwerpen. Wie ideeën heeft, zelf een verhaal wil brengen of graag helpt bij opnamen en montages is zeer welkom. Laat het gerust weten via bjorn.heymans@gmail.com.

Waar hangt de klepel?

Het begon met een artikel dat Yves Van Schepdael ons liet lezen. De tekst was het verslag van een werkbezoek aan de klokkentoren van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Een team onder leiding van professor Jef Teugels was tot in de getorste toren van het Lombeeks gebedsoord geklommen en heeft daar op een bijzonder grondige manier de klokken bestudeerd en alle bevindingen tot in het kleinste detail genoteerd. Met de aanvullende gegevens over de betrokken pastoors, meters en peters die Yves hen kon bezorgen daaraan toegevoegd, leidde het speurwerk tot een uiterst boeiende inventarisatie. Dat wij bij het lezen van dit staaltje 'registratiekunde' danig onder de indruk waren, hoeft niet te verwonderen.

Toen wij de professor met gepaste schroom onze appreciatie wilden te kennen geven, was zijn eerste reactie: "Zeg maar Jef!". Het ijs was meteen gesmolten. Meer nog, als reactie op onze welgemeende waardering, vroeg Jef Teugels ons of het niet interessant zou zijn om van alle Roosdaalse klokken een dergelijke studie te maken. Je mag één keer raden wat ons antwoord was.

De erfgoedliefhebber van Roosdaal (en wijde omgeving) mag zich dus in de loop van 2024 verwachten aan een prestigieuze publicatie. Hierin zullen niet enkel de verslagen van 'de klokkenjagers' volledig worden opgenomen, maar zal er ook veel aandacht gaan naar de gebouwen (de kerken en kapellen dus) waarin deze bronzen meesterwerken hangen.

Wij voegen zelfs een cd-tje bij met de klankopname van elke klok, onze beste fotografen zullen voor sfeervolle afbeeldingen zorgen. Voor wie het niet zou weten, zo'n klok kreeg bij haar inwijding telkens een peter en een meter toegewezen. Ook deze figuren zullen wij laten herleven. Maar ook de anekdotes die we hebben kunnen optekenen zullen in mooie kolommen worden verzameld. Misschien heb jij zelf ook wel een klokkenverhaal. Heb jij ooit zelf nog aan 'het zeel' moeten trekken, heb je stiekem op Stille Zaterdag de klepel eens beroerd of heb je nog een foto van het stelen van de klokken in 1943? Laat het ons zeker weten! Meer nieuws over dit ambitieuze project in de volgende Rausa.

Niet te missen activiteiten bij Rausa

Erfgoed Rausa bruist van leven! Omdat het zonde zou zijn dat je een van de fascinerende activiteiten zou moeten missen, stellen we voor dat je er meteen je agenda bijneemt en de volgende data in grote hoofdletters noteert...

De voorbije Reveil in Lombeek was een ontroerend en succesvol evenement (foto hiernaast). Maar er wordt nog een mooi gevolg aan gebreed: op zondag 10 december kun je in Rosales (GC Het Koetshuis) op verhaal komen in **Reveil Café** van 14 tot 17 uur. Voor meer informatie: cultuurraad@roosdaal.be

Erfgoed Rausa nodigt je uit op een feestelijke

NIEUWJAARSOPENDEUR

op zaterdag 6 januari 2024 om 18 uur
stellen wij graag ons jaarprogramma
én onze werking voor.

Na een paar uurtjes gezellig keuvelen in de erfgoedkelder (GC Het Koetshuis), genieten van een mooie projectie en een lekker glaasje, blijft er nog tijd over om die avond je andere nieuwjaarsverplichtingen te vervullen.

(uiteraard) gratis toegang!

Bankhistories

Bart Caulier

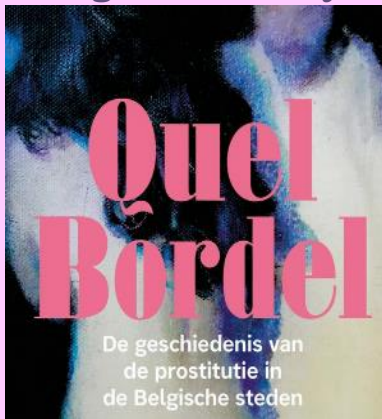
over bankieren vroeger en vandaag

donderdag 8 februari '24, 20u
Polyvalente zaal van GC Het Koetshuis

In een lichtvoetige causerie grasduint Bart Caulier in de geschiedenis van het bankwezen, toont parallellen en verschillen en licht sluiers op over beleggen en investeren.

Lezing Diane De Keyzer

Donderdag 10 januari, 20 uur

Het erfgoedhuis heeft vele kamers. Sommige daarvan worden liever niet betreden. Maar om de gang van de geschiedenis te begrijpen, moet je inzicht proberen te krijgen in alle maatschappelijke fenomenen. Gelukkig zijn er moedige auteurs die ons daarbij op weg zetten of beter nog, de inzichten die ze te boek hebben gesteld ook op een fascinerende manier kunnen vertellen. Diane De Keyzer (°1958) is zo'n gedreven causeur en auteur van sociaal bewogen verhalen. Zij komt in de **Polyvalente Zaal van GC Het Koetshuis** spreken over haar boek 'Quel Bordel', een publicatie waarover bijzonder lovende recensies verschenen. Ze heeft het onder andere over de middeleeuwse 'ledighe vrouwen', over de straatmadelieven, courtisanes, koppelaarsters en pooiers. We krijgen een fascinerende inkijk in het leven van ontelbare vrouwen die met het zogenaamde oudste beroep ter wereld hun brood verdienen. Gratis toegang. Reservatie verplicht via rausa@skynet.be of 0473 11 25 00.

Wij geven ook nog mee dat je voor de maandelijkse **stamboombabbel** terecht kan in de erfgoedkelder tussen 9 en 12 uur op 2 december, 3 februari, 2 maart, 6 april en 1 juni.

Zeker al noteren: op 24, 25 en 26 mei werkt Erfgoed Rausa opnieuw mee aan een nieuwe editie **Pamel Bezet**. Met de herdenking van 80 jaar bevrijding zal het dorp ongetwijfeld weer op zijn kop staan!

Wij doen ook graag mee met **KUNSTKIJKERS** (3,4 en 5 mei).

Dit is Europa

Een unieke theatervoorstelling met Hendrik Vos en Frans Grapperhaus

20 maart 2024, 20 uur

GC Het Koetshuis

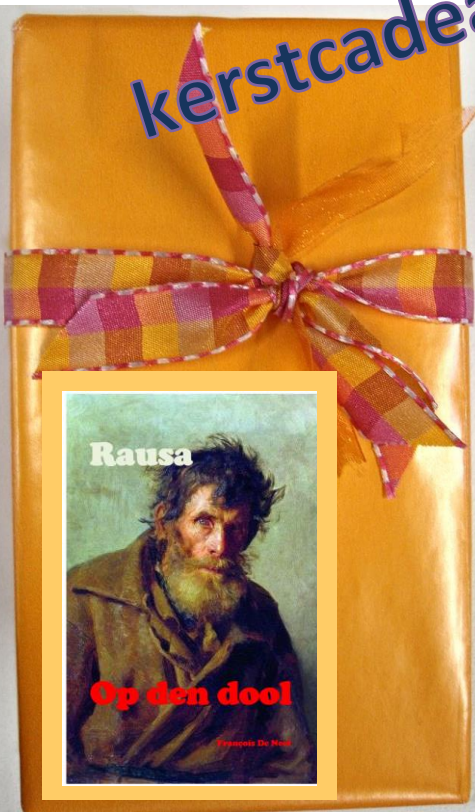
In samenwerking met Davidsfonds Roosdaal, in het kader van de 'Nacht van de Geschiedenis' zet Erfgoed Rausa Hendrik Vos, de onconventionele professor Europese Geschiedenis, op de planken van GC Het Koetshuis.

Samen met cellist Frans Grapperhaus brengt hij een boeiende, grappige en ontroerende voorstelling, een avontuurlijke reis over het Europese continent. Een absoluut **topevenement!**

In de volgende editie van Rausa brengen we meer informatie, maar **reserveer nu** al je zitje via info@koetshuisroosdaal.be.

En tot slot nog een...

kerstcadeau

Wij mogen regelmatig boeiende bijdragen ontvangen van **François De Neef**. Ook nu weer schreef hij een bijzonder interessante bundel over een onderwerp waar weinig aandacht wordt aan besteed: de landloperij.

In '**Op den dool**' schetst de auteur hoe mensen door allerlei omstandigheden in een toestand verzeilden die weinig benijdenswaardig was. In deze bundel krijgen zij ook een naam! François ploos een hele reeks archieven uit en slaagde er vaak ook in het milieu te schetsen waarin deze onfortuinlijke stakkerds leefden. Rausa biedt zijn lezers deze uitgave aan als een kerstgeschenk. Wij sturen het boekje digitaal mee met het laatste nummer van deze jaargang.

Wie een gedrukte versie wil, moeten wij wel een bijdrage van vijf euro vragen. Wie buiten Roosdaal woont, rekent daar nog twee postzegels bij.

Aanvragen via rausa@skynet.be of 0473 11 25 00